

רבית - שכירות – מכר / מצות הלואה [שבוע כד]

שכירות-מכר

שו"ת אגרות משה יו"ד ח"ב סימן סב-ב [1-2]
Optional מנחת יצחק ח"ד סימן כ' יא-יג [3]
שטר שכירות-מכר [4-5]

אהבת חסד ח"ב פרק טו עד ואגב נדבר [6-8]
Optional שם ואגב עד סוף הפרק [8-10]

מצות הלואה

שמות פרשת משפטים פרק כב-כד ורש"י שם [11]

שלחן ערוך חשן משפט הלכות גביית מלוה סימן צ"ז סעיף א [12]

שיעור נתינת ההלואה אהבת חסד ח"א פרק א אות ד-ה [13]

שיעור זמן ההלואה אהבת חסד ח"א פרק א אות ו' ונתיב החסד (י) [13]

אם יש חיוב להלוות בלי משכונן (collateral) אהבת חסד ח"א פרק א אות ח [13-14]
Optional נתיב החסד שם (יג) [5]

סימן סב

בענין מארטגידו הנהוג בבתי אב עושים שלא יהיה באיסור ריבית

כ"ג תמוז תשכ"א.

מע"כ ידידי הנכבד מו"ה ר"י פסח קופצנמאן שליט"א.

הנה ודאי ענין מארטגידו שעושים במדינתנו הוא הלואה ויש בזה איסור ריבית וצריך לעשות באופן שלא יהיה ריבית ויש בזה שני דרכים. א) הוא לעשות בהיתר עיסקא ושירעו שני הצדדים ענין העיסקא ולא רק באמידה וכתובה בעלמא שזה אינו לחש וסגולה המועילים. אלא שהוא שותפות בהעסקים שיעשה מקבל הכסף בהסך שלוקח כגון בלקח עשרת אלפים מהנותן הוי חמשה אלפים הלואה מנותן המעות להמקבל וחמשה נשארו של הנותן שנחשב כשם פקדון וגמצא שיש בהעסק מעות של שניהם מחצה למחצה ממילא יש להיות בין ריוח בין הפסד בשותפות מחצה לזה ומחצה לזה. וישו בין שניהם כפי ידעתם שיכולין להרויח בהעסק של סך העשרה האלפים שהניחו בעיסקא למשל י"ח פראצענט וגמצא שהוא בעד חלק הנותן ט' פראצענט שהוא מחצה הריחוק. ואם שמו בפחות יצטרך להעמיד ריוח הנותן מחצה כפי שישימו שיהיה ריוח בכל העסק. ואם אח"כ יארע שלא יהיה כל כך ריוח או ח"ו הפסד אוי צריך הנותן ליקח רק מחצה מריוח שהיה ומחצה מהפסד אם היה. אכל כיון שהנותן אינו יודע כי הלא המקבל לבדו מהעסק בהם ואינו מחוייב להאמינו לכן הותנה שאם יאמר המקבל שלא היה הריחוק כפי שומתם וכ"ש כשיאמר שהיה הפסד שיצטרך לישבע בשבועה חמודה בנקיטת ס"ת ויכול להתנות עוד חומרות בהשבעה שיהיה דוקא כביהכ"נ בשעת הקדיאה בפני רבים ושיאמר גם בלשון קללה על גמלו אם אינו אומר אמת. ובנוסחאות כתוב שאם יאמר שהיה הפסד יצטרך להביא עדים דוקא אבל במדינה זו בעוה"ד שחשודים כמה אנשים להעיד שלא כדיון כמו מאומד ועל פי מה שמאמינים להבעיד שלכן טוב להתנות שיהיה גאמנותו בשבועה חמודה גם על הפסד ומאחר שלא ירצה להשבע יהיה מחוייב לשלם להנותן את חלק הריחוק שהתנו. זהו ענין היתר עיסקא שהנהיגו והיתרו הוא שהרי אם ירצה יכול לישבע כשהיה הפסד או ריוח פחות.

וצריך שהנותן לא ידע כמה הוא עוסק כדי שלא

ממש כבנשים שלא היו שערות אצלם כלל ול"ד לשער בה"ש ובה"ע שגם אצלן יש שערות והן מעבירות אותן. ובאם כוננת צביעתו הוא לא ליפוי אלא כדי שיקבלוה למשרה באופן שאין איסור אונאה כגון שיודע שיעשה המלאכה בצעיר מסתבר שיש להתיר כמו בלכש מפני הוזהרה והצנה שהתיר הב"ח כדמביא הט"ז סק"ד והש"ך סק"ז והסכימו לזה כיון שהוא רק דבר אחד ולא מתדמה בזה לאשה. אחרי כתיב זה נודמן לי לראות ספר המאור להגרא"מ פרייל שמדבר בזה וכן תשובה מהגאון ר' משה מדרכי עפשטיין הר"מ דסלאבאדקא והעלו ג"כ להתיר לצבוע בשביל השנת משרה כשליכא איסור אונאה עיי"ש.

ומש"כ כתר"ה לחורץ ע"מ שהקשתי בסימן צ"ו ענף ג' על הטעם להתיר בשסתום נקב שבשן בבלאמבע ומנית מאחר שלא תניחו מגולה אלא תחליף אותו על בלאמבע קבועה ואינה מקפדת שיהיה הנקב מגולה ולכן אף שעל סתימה זו מקפדת להסירו לא חשיב מקפיד לענין חציצת כיון שתחזור ותסתמה. מהא דידעת הכלים שהבניסן שלא מדרכן דחוצץ אף שג"כ אחר שיוציאו יחזור ויסתמנו. משום דהתם כשיוציא את היר לא ישליכו לאשפה דהא ראוהו ולא להכניסו כראוי בכלי אחד או בזה לכן לא בטל להבלי באופן שהוא עתה שלא ראוי ויצטרך להסירו אבל בלאמבע ומנית שכשיוציאו ישליכו אותה ולא ישתמשו בה לשום דבר בטלה להשן על הומן שהוא שם אף שדעתו להוציאה אח"כ. והא תירצו נכון אבל מהוססה על טעם הב' דלא מקפיד שיהיה מגולה אינו מועיל בעצמו שלא יחוצץ אלא בצדוף שיכול לבטל שם ודבר המונע שם ולכן אף שתורייתו אינו רוצה שיהיה מגולה אבל היר אינו יכול לבטל להבלי באופן שמנעו שלא כדרכו אלא יוצאו להשתמש בו תשמיש כראוי אבל הבלאמבע שנבטלה לגמרי להשן כי אינו ראוי לשום דבר מאחר שהניחו בהשן מועיל מה שיחזור ויסתמנו באחרת שלא יחשב מקפיד. אך אף שיש טעם להצדוף מ"מ הוא דחוק. ויותר נכון כדבארתי שם. ולדינא אין חלוק בין תירצו כתר"ה למה שבארתי שם לחלק.

ידידו מקירה.

משה פיינשטיין

ידע הנותן בעצמו מה שהיה ויוכל להשיעור ראם
ידע הנותן במה הוא עוסק חרי אפשר שירע בעצמו
שהיה הפסד או שלא היה ריוח ולא שייך להשיעור
או ויהיה מוכרח ליקח פחות אם יהיה מעט ריוח
וגם להפסיד אם יהיה הפסד. ואף שלקח המעות על
הבית אין הכרח שהעסק הוא דוקא הבית הזה רחא
אפשר שיש לו מעות לשלם עבור הבית אך שצריך
אותם לעסקיו האחרים וכשנותן לו המעות יוכל לעסוק
בתן העסקים האחרים וגמצא שבמעותיו עושה העסקים
האחרים שלכן אף אם בבית לא יהיה ריוח צריך
לישבע על שאר העסקים, והבית שנתייחד למעות
אלו הוא רק למשכון. וטוב לכתוב שהמעות לקח
לעסוק בהם בעסק שהוא טוב כפי דעת הבקיאין
שיהיה מזה הריוח שהתנו שיעלה בעד החצי של
הנותן הפראצענטן שהתנו.

ועל מה שהמקבל בעצמו יעסוק בעסק השותפות
צריך הנותן ליתן לו אף דבר קטן כמו דאלאר ואף
בפחות. וצריך לכתוב שאם ירויחו יותר אין לנותן
ריוח יותר מכפי שהתנו כדי שלא יוכל לתבוע
מהמקבל כשידע שהיה יותר ולא יהיה גזל אצל
המקבל כשהיה יותר ולא ידע לתבוע ממנו. ואם
הלאיערס לא ירצו לכתוב זה אלא כמו שעושין
מארטגירדו שהוא בריבית. צריך לכתוב בשטר
העיסקא ששטר זה הוא העיקר שהתנו ושטר
המארטגירדו שנעשה ע"י הלאיערס הוא רק לבטחונות
כשלא ירצה לקיים וליתן מה שחייב לנותן לפי
השטר עיסקא.

ב) לעשות באופן שליכא הלואה כלל אלא לפי
סך המעות שיש לנותן המארטגירדו בין שהוא המוכר
עצמו בין שהוא אחר הוא קנין שלו בהבית ממש
כגון אם הבית שזה עשרים אלף והמארטגירדו הוא
עשרה אלפים יש להנותן חצי הבית ולהלוקח חצי
הבית והלוקח שוכר את החצי של בעל המארטגירדו
בהסך שיחשבו כמה עולה הפראצענטן לשנה ושוכר
ממנו על סך שנים שהתנו וזמן פרעון השכירות
הוא כפי החשבון בכל חדש. כגון שהפראצענטן שיש
לו ליטול הוא שמנה וחצי עולה זה בעד עשרה
אלפים לשנה תח"נ יכתבו שמשלם לו שכירות לשנה
תח"נ דאלאר וכשהתנו הרבה שנים יכתבו הסך זה
לכל שנה או לצדף כמה הם בעד כל השנים. וצריך
לכתוב שהותנה שאינו יכול למכור חלקו בהבית
לאחר וגם אין שמוכרה למכור חלקו להלוקח שיש
לו החצי אחר הזמן שהתנו במקח הזה אף אם יתייקר.

ואם נעשה באופן שבכל שנה צריך הלוקח לשלם
גם חלק מהקרן שיהיה החוב נקטן בכל שנה. יכול
גם תנאי זה לעשות באופן זה שיכתבו שהותנה
שהלוקח צריך בכל שנה ליקח מבעל המארטגירדו
מחלקו שבבית חלק כך וכך וממילא יצטרך לשלם
לו פחות מסך השכירות שהיה בעד כל החצי כפי
החשבון. וזה ודאי עצה טובה היא וגם הלאיערס
מסתמא ירצו לעשות זה. ואם לא ירצו הלאיערס
לעשות כן אלא באופן מארטגירדו שהוא בריבית
יכתבו בשטר השכירות שהעיקר הוא שטר זה ושטר
שע"י הלאיערס הוא רק לבטחונות כשלא ירצה לשלם
השכירות.

והנה מה שאיתא ברמ"א סימן ק"ס סעיף ט"ז
היתר ללוות ע"י שליח ישראל בריבית לבד שהרבה
חולקין עליו. לא שייך אף להא ריעשו ע"י סרסור.
רחא וראי איכא שטר חתום מחלוה איך שחייב
להמלוה ממש וגמצא שמעשה הסרסור היה רק
מעשה קוף בעלמא. ואף שהמלוה אינו מכיר את
הלוה מ"מ ע"י שטרו שהביא לו הסרסור הלוה לו
והסרסור הוא רק מעשה קוף בעלמא. ודינא דהרמ"א
שייך רק במע"פ ולא בשטר על שם המלוה מהלוה
בין שהוא שטר בכתב ידו בין בחתימת עדים דהרי
צריך לומר לעדים שיתתמו שזהו הלוהא ממלוה
ללוה ממש ואסור אף להרמ"א.

והנה אם הלוה הוא קארפאריישאן שגוף האנשים
חברי הקארפאריישאן אין חייבין כלום ואין על גופם
שום חיוב ושעבוד ולא מצות פריעת חוב כמו שיש
למלוה שנאמר בהו איסור ריבית שאף אם הוא עני
ואין לו הוא חייב בדין פרעון החוב ומחוייב להשיג
מעות מדין התורה ולפרוע החוב אבל בקארפאריישאן
שהם אין חייבין כלום נמצא שאין כאן לזה כלל
אלא הבינועס הוא הלוה שאינו שייך לחיובים. מסתבר
דלא נאמר ע"ז איסור ריבית אבל שייך זה רק
כשהלוה הוא קארפאריישאן אבל כשהלוה הוא סחם
אדם שהוא חייב בשעבוד הגוף אף שהמלוה הוא
קארפאריישאן יש בזה איסור ריבית.

ידידו מוקידו.

משה פיינשטיין

לקנות, והמשכיר יחזיר לו דמי החפץ כמו שנמכר בשוק, למי שלוקח חפצים ישנים.

(יב) אך עדיין אנו צריכין למודעי, באשר שהשוכר מקבל עליו כל אחריות אף באונסין, ואף מה שנפחת ע"י מה שמשתמש בהם, א"כ הרי אנו צאים למא דמבואר שם (בס"י קע"ו וקע"ז) בשכירות כלים, דלפי היוצא שם מדברי הפוסקים, אף דמותר להשוכר לקבל אחריות כשואל, הוא משום דהשוכר שנותן הוא בשביל פחת הכלי, שאף אם יפחת הכלי יכול להחזיר כמו שהן, אבל בכלים שאין בהם פחת, כגון כלי זהב וכלי כסף, אסור ליתן שכר, אם אחריות על המשכיר, וכש"כ היכא דהשוכר מקבל גם אחריות יוקרא חולא, דאז גם לשיטת רש"י שהביא הב"י שם (ועי' חכמת אדם כלל (קל"ז) [קל"ו] - ז) אסור, ועי' בתשו' אבני נזר (יו"ד סי' רט"ו), — וא"כ הרי בנד"ד, כל אחריות אונסין וגניבה ואצידה, ופחת יוקרא חולא על השוכר, ואין לך מקבל לאן ברזל יותר מזה דנדון כלוקח, וכדאיתא (באו"ח סי' רמ"ו) בענין שציתת צהמה עי"ש, ודמי השכירות שנותן נחשב לאגר נטר, — באופן שאם נעשה כמו שהיא לפנינו אין היתר.

(יג) אמנם אם נתקן, שהאחריות של אונסין וגניבה ואצידה יהי' על המשכיר, (שזה דבר ניקל שהמשכיר יוכל להצטיח עצמו אלל חצרת ביטוח, ויחשוב כסכום הזה, יותר בעד השכירות), צ"ל ג' מותר אף באופן שהשוכר מקבל עליו להשלים הפחת והזולא, וכמ"ש בחוות דעת (חידושים וציאורים סי' קע"ז ס"ק א'), במקבל לאן ברזל דליכא פחת, דאינו עושה צהם מלאכה שיכחישו מחמתו, וכמ"ש הש"ך (סי' קע"ז ס"ק ה') בשם הה"מ, ומ"מ אם אחריות אונסים וגניבה ואצידה על הנותן, אף שאחריות זולא על המקבל מותר, ואפילו קצץ השכר, בין יהי' ריוח או לא יהי', דהא אפילו שוכר מעות להוציאן, דודאי אחריות דזולא על השוכר, (וגם ליכא פחת, כמבואר בש"ס ב"מ דף ס"ט ע"ב), אפי"ה אם כל האחריות על המשכיר יש מתירין, ובמקל"ה אחריות הוי אצק רבית, כמבואר (בס"י קע"ו סעי' א') צהגה, והכא נראה דליכא שום חולק, דצדיקא אמרינן בש"ס (דף ע') הא דקיבל עליו אונסא חולא, אלמא דתרווייהו בעינן עכ"ל.

וקונה בעת המאטריך, ומוסיף ע"ז עשרה פ. וכיב"ז כנ"ל, דשייך כל הנ"ל, אלל אף אם הי' עושה הקני' עם הסותר בעצמו, מ"מ שייך מש"כ הג' המהרש"ם ז"ל, ועוד יותר דבנד"ד כותבין בפירוש בשטר ההסכם עפ"י החוק, דשויי הסחורה במזומנים כו"כ, והמחיר של שכירות-קני' כך וכך, כמזכר (בסעי' א') משטר הסכם כנ"ל.

(יא) אמנם כ"ז לכאורה, אלל אחר העיון, בשכירות - קני' כמו נד"ד, לא רק שנותן ליתן שכר בעד ההשתמשות, אלל גם חיוב יש, — והיא עפ"י המבואר שם (ב"מ דף ס"ה ע"ב), מני רב ספרא ברביה דבי רבי חיאל, פעמים ששניהם מותרים, פעמים ששניהם אסורין, ופעמים שהמוכר מותר והלוקח אסור, ופעמים שהלוקח מותר ומוכר אסור, עני רבא אצתרי', פעמים ששניהם מותרים, דאמר לי' קני כשיעור זוזן, פעמים ששניהם אסורים, דא"ל לבי מייחית קני מעכשיו, פעמים מוכר מותר ולוקח אסור, דאמר לי' לבי מייחית קני, פעמים שהלוקח מותר ומוכר אסור, דאמר לי' קני מעכשיו חוזאי ליהו הלואה גבך עכ"ל. — ונדון דידן, דמי לא"ל לבי מייחית קני, כיון שהתנו שהקנין יחול רק בתשלום כל הסכום, א"כ כיון שנתן מקל"ה הדמים, ועדיין לא קנה אם הוי משתמש בהחפץ בחנם הוי רבית, — ואף דבנד"ד, שניהם אינם יכולין לחזור בהם, כפי השטר הסכם שציינהם, לא מיבעיא המשכיר-המוכר, שאין לו רשות לחזור רק אם המקבל אינו משלם באונס או ברזון, כמבואר (בסעי' י') משטר הסכם הנ"ל, אלל אף השוכר-הקונה אם חוזר, מפסיד כל מעותיו שנתן עד החזרה, ואף מה שלא נתן עד המחלה, כמבואר (בסעי' י"א) שם, מ"מ הרי מסתימת דברי הש"ס משמע, דמייירי אף באופן שמכאן ולהבא קני, וא"ל לקנין חדש וכגון בקנין כסף, עי' (חאו"מ סי' קל"א [סעי' ד']) בסמ"ע וש"ך שם, והרי אז שניהם לא המוכר ולא הלוקח, יכולין לחזור בהם, ומ"מ המוכר אוכל הפירות ולא הלוקח קודם חלות הקנין, וכמו כן בנד"ד, אם השוכר-הקונה ישתמש בחנם, יהי' בזה משום רבית, משא"כ להמוכר כנ"ל, (וכן ז"ל לפי מש"כ בתשו' ריב"א שם ומוצא להלן, שהוי ממש בעין נד"ד), — ומ"מ מהנכון יותר להתנות, שהרשות ביד השוכר להחזיר החפץ להמשכיר, אם לא ירצה

PARTNERSHIP and LEASE-TO-OWN AGREEMENT
THIS PARTNERSHIP and LEASE-TO-OWN AGREEMENT ("Agreement") made and effective today, by and between the following individuals, referred to in this Agreement as the "Parties":
_____, ("Lessor"), and _____ ("Lessee"), in regard to the real estate property located at _____ ("Property").

The Parties wish to set forth, in a written agreement, the terms and conditions by which they will associate themselves in the Partnership.

NOW, THEREFORE, in consideration of the promises contained in this Agreement, the Parties hereby obligate themselves and affirm in writing their association as a partnership in accordance with the following provisions:

1. Title to Partnership Property.

If, for purposes of confidentiality or otherwise, title to Partnership property is taken in the name of any individual Party, the assets shall be considered to be owned by the Partnership and all beneficial interests shall accrue to the Parties in the percentages set forth in this Agreement. The Partnership shall compensate said nominee or individual Party for all costs and consequences, tax or otherwise, relating to his taking title of Property.

Lessor has advanced _____ and Lessee has advanced _____; each Party has attained ownership of the property in a percentage proportionate to his investment.

2. Rent and Terms.

Lessor hereby demises his portion of Property ("Lessor's Portion") to Lessee for a _____ term commencing on _____. Lessee shall pay to Lessor a monthly rental fee equivalent to the monthly interest amount Lessor is obligated to pay his lender for the mortgage associated with the Property. In addition, as rental for Lessor's Portion, Lessee shall pay all sewer and water charges, taxes, fines, insurance, and other costs associated with the Property. Furthermore, as additional rent, Lessee shall maintain adequate insurance so that Lessor may suffer no loss in case of suit of damage to the Property. Any costs or reduction in property value, which result from Lessee's failure to honor these terms, shall be borne by Lessee alone. Lessee shall maintain Property in good condition at all times and pay for its normal upkeep. Lessee is not obligated to pay rent before then end of the month.

However, the rental fee described above reflects a five-percent discount that applies only to rent received prior to the tenth day of the month.

3. Purchase.

Lessor agrees to sell, and Lessee agrees to purchase, Lessor's Portion over the next _____ years, in monthly increments equivalent to the monthly principal amount Lessor is obligated to pay his lender for the mortgage associated with the Property. The monthly proportionate amount of Lessor's Portion shall be sold to Lessee when each respective payment is made. Lessee may at any time purchase any additional portion of Lessor's Portion. Lessor agrees not to create any lien on the property without written permission from Lessee. Lessor accepts responsibility for any damage to property by theft or loss, excluding losses caused by Lessee's failure to obtain appropriate insurance.

4. Default.

In the event Lessee fails to make timely monthly payments or otherwise comply with any provision set forth in this Agreement, Lessor may, at Lessor's option, immediately terminate this Agreement, dissolve partnership, liquidate Property, and/or exercise any and all other rights and remedies available to Lessor at law or in equity.

5. Dispute Resolution.

All disputes that may arise regarding or associated with this Agreement, shall be resolved and established exclusively by binding arbitration at the _____, or its designee. Judgment rendered by the aforesaid authority may be entered in any court having jurisdiction thereof. The non-prevailing Party shall be liable to the prevailing Party for all costs and expenses related to any dispute resolution proceeding, including reasonable attorney fees.

6. General.

This Agreement contains the entire agreement of the Parties with respect to the Partnership and lease-to-own arrangement and supersedes any previous oral or written communications, representations, understandings, or agreements between the Parties or any representative thereof; and may be amended only by the written agreement executed and delivered by all of the Parties. This agreement shall follow the guidelines established in *Igeros Moshe, Yoreh Deah 2:62*.

7. Binding Upon Heirs.

This Agreement shall bind each of the Parties and shall inure to the benefit of and be binding upon their respective heirs, executors, administrators, devisees, legatees, successors, and assigns.

8. Agreement Validation.

The Parties hereby admit and confess (with the same effect as if verified by the testimony of 100 valid and consistent witnesses) that all of the terms, obligations, and covenants set out in this Agreement, were effected and finalized concurrently herewith according to Jewish Law by formal *kinyan agav siddar*, and were stated and intended to be effective immediately, all in full accordance with all requisite procedures set out in the Code of Jewish Law (the "Code") and with use of a valid *siddar*. The *kinyan* was made in a duly constituted Jewish Court of Law (*bais din chashuv*) in accordance with each of the varying procedures required by all of the various Jewish halachic authorities, so that all Jewish halachic authorities deem the terms, obligations, and covenants valid, without any *asmachta* (as defined in the Code) claim of invalidation and without any other claim of invalidation. In addition, the conditions referred to in this Agreement are and were all set in the manner used by *Bnei Gad* and *Bnei Reuven* and in accordance with all other requirements that are set out in the Code for the valid and binding setting of conditions.

The Parties accept as conclusive and binding the position of any Jewish halachic authority, even if in the minority or otherwise not generally accepted, that most broadly supports the validity and enforceability of this Agreement and its implied intent. The Parties irrevocably and without time limit invalidate and disqualify any witness or judge who testifies or rules, or seeks to testify or rule, that any provision of this Agreement that either party seeks to enforce, is void or unenforceable, in whole or in part, by reason of any defense, counterclaim, or otherwise.

The Parties are agreeing to all provisions of this Agreement knowingly and willingly and without duress or pressure. The Parties, irrevocably and without time limit, void any declaration of disclaimer (including any declaration of disclaimer that purports to disclaim the voiding effect of this paragraph, ad infinitum) that they may ever have made regarding this Agreement, and they represent and warrant that they did not make or purport to make any such declaration of disclaimer. The Parties hereby irrevocably void and waive any defense or counterclaim that could void or impair or in any way limit the validity and enforceability of this Agreement.

This Agreement is intended to be, and is, binding, consistent with the

binding nature of all agreements, documents, obligations, and acquisitions that are properly effected in a Jewish Court of Law in accordance with the laws and rules established by Rabbinical authorities. THIS IS ALL VALID AND IN GOOD STANDING.

We hereby affix our signatures on this _____ day of _____.

Lessor

Lessee

All this was done in front of us, the below signatories, and we signed at the direction of the Parties.

Witness

הַיְּהוָה יִשְׁמַר אֶת צִדְקָתְךָ יְהוָה
יִשְׁמַר אֶת צִדְקָתְךָ יְהוָה

[illegible][illegible]

חֲסֵד חֶלֶק ב', פֶּרֶק תְּמִשָּׁה עֶשֶׂר אֶרֶב קָמוּ

אהבת חסד כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב עמוד מס 186 והדפס ע"י תכנת אוצר החכמה

[illegible]

५७६८

[illegible]

אזהבת
חלק ב, פרק המשה, עמוד
נדסד

124

[illegible]

לוח יומי שנה פשוטה - כ"ה חשוון, כ"ד אדר, כ"ד חמון.
שנה מעוברת - ב' כסלו, א"א אדר ב', כ"א חמון.

[illegible]

पत्रिका

2000

חלק ב, פרק המשה עשר

FD-1

אֶהְיֶה חֵסֵד כְּכֹן, יִשְׂרָאֵל מֵאִיר בֶּן אֲרִיָּה זֶאֱב עֲמוּד מִס 188 ה'תשס"ז ע"י תַּכְנֵת אוֹצֵר הַחֶמְדָּה

[illegible][illegible]

የግልጽ ጥሪ

ששה מעוברת - ג' כסל', י"ב אדר ב', כ"ב תמוז.

[illegible]

冬に

חלק ב, פרק תמשה עשר

הסדר

ଏକାକୀ

၁၈၈၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် ဗမာ့အလင်း
 သတင်းစာကို စတင်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က
 ဗမာ့အလင်း သတင်းစာကို ထုတ်ဝေသူမှာ
 ဦးဘနုပင် ဖြစ်သည်။ ဦးဘနုပင်သည်
 ၁၈၈၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင်
 ဗမာ့အလင်း သတင်းစာကို စတင်ထုတ်ဝေ
 ခဲ့သည်။

[illegible][illegible]

חֶסֶד, חֶלֶק ב', פֶּרֶק חֲמִשָּׁה עָשָׂר
זֶה הָיָה הַסֵּפֶר הַזֶּה

පැය ෧෭.”

[illegible][illegible][illegible][illegible]

קנאד
חסד
חלק ב, פרק חמשה עשר
אהבת

[illegible][illegible]

חֶסֶד חלק ב, פרק חמשה עשר

אהבת חסד כהן, ישראל מאיר בן אריה זאב עמוד מס 192 להודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

[illegible]

להבנת חלק ב, פרק חמשה עשר חסדי קנג

NOTES

חלק ב, פרק חמשה עשר

מד

[illegible]

தேவ தீர்த்தம்

לחם זמין שנה פשוטה - כ"ז חשוון, כ"ז אדר, כ"ז תמוז. שנה מעוברת - ה' כסלו, י"ד אדר ב', כ"ז תמוז.

Ἐξῆς δὲ καὶ ἡμεῖς ἐκείνῃ

[illegible][illegible]

ಇದೇ, ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ: 123 ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 1234 (c, x): 123 , 1234

קנר
אהבת
חלק ב, פרק ששה עשר
חסד

כב אהבת חסד

י. וְכַשֵּׁי יִהְיֶה הַשְּׁעוֹר שְׁחִיכָה הַתּוֹרָה לְהַלּוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ, לֹא מִצֻּרֵי
פִּעֲנֵי מַפְרָשׁ בְּדִבְרֵי חֻ"ל שְׁעוֹר לָלוֹה, וְאִין לְלַמֵּד לָלוֹה מִן צִדֵּהוּ, וְשֵׁם
הַשְּׁעוֹר לְכָל הַיּוֹתֵר הוּא חֻמֶּשׁ מִנְּכֵסִיו, וְהֵתָם הוּא גוֹמֵן לְהַלְלוֹתוֹ. אֲבָל
הָכָא בְּהַלְלוֹתָהּ כֹּא לֹא הַמְּמִנִּין בְּתוֹרָתָהּ, וְלִקְדָּף גַּם כֵּן אִין סְבָרָא לִימָר, שֶׁכֵּל
מִמּוֹנֵי שְׂמֵם לֹעַת עֲפֹה בְּטָלוֹת אֲצִילוּ יִתֵּב הַתּוֹרָה לְחַלֵּק אוֹתָם לְגִמְלוֹת
חֶסֶד, כֵּן וְיִתְּנוּ לֹא אִיזָה עֲסָק לְרוֹחַ בִּיחִי, וְלֹא יִהְיֶה לֹא מִמּוֹנֵי בְּדִדּוֹ. וְעִינֵי
כִּבֵּא מִצִּיעָא מִיב עִיא וְאִרִּי וְכִי וְרִשִׁי, שֵׁם דְּבִדּוֹ הַמְּמִנִּין, מִצִּיעָא. וְהַמְּמִנִּין
וְהַמְּמִנִּין הַמְּמִנִּין לְכָל אֲחֵר כִּפִּי הַשְּׁמִנִּין יִדּוּ, וְכָל אֲשֶׁר בִּכְחוֹת לְעִשְׂוֹת לְטוֹבָת
חֶסֶד - יִעֲשֶׂה. וְהַמְּמִנִּין בְּעִנְיָתָהּ ה' בְּסִפְרָא הַחֲנוּכָּה (מִצֻּרֵי חֻ"ל) שֶׁכֵּתֵב גַּם
כֵּן (טו) כֵּן. וְעִינֵי לְקַפֵּן בְּהַלֵּק ב' פֶּרֶק י"ח, שֶׁהָאֲרֵכְנוּ בְּיָה, אִיף לְהַתְּנוּג
לְצִיאָה יִדּוּ שְׂמִיָּם.

יז. עוֹר מִשְׁמַע שֵׁם בְּהַחֲנוּךְ, וְשְׁעוֹר הַהַלְלוֹתָהּ יִהְיֶה כִּפִּי מִה שְׁאִירָיו לֹא
לְהַעֲנִי, אִם יִדּוּ מִשְׁמִנִּין. וְהַמְּמִנִּין כֵּן מַפְרָשׁ בְּמִקְלָא בְּמִקְלָא אֲחֵר [בְּפִרְשֵׁי
רִאשִׁי] (וְהַמְּמִנִּין טו"ז ח'): "וְהַמְּמִנִּין מִפְּעֻלָּתוֹתָיו". וְכִפִּי מִה (ט) שֶׁפֶּרֶשׁ חֻ"ל
וְכִפִּי עַל הַהַלְלוֹתָהּ, וְשֵׁם מִסִּים הַמְּמִנִּין: "יִדּוּ מִחֲסוֹר אֲשֶׁר יִתְּנוּ לֹא".
יח. וְעַל פֶּסֶה זֶמֶן מִחֲבִיב לָלוֹת לֹא? מִסְּפָרָא יִהְיֶה פִּלְיָה גַּם כֵּן לְכָל אֲחֵר
כִּפִּי הַשְּׁמִנִּין יִדּוּ. וְאִם אִין יָכוֹל לְהַלּוֹת, רַק עַל זֶמֶן יוֹם אוּ יוֹפִים, אִין

נתיב החסד

בְּחֻמִּים (ס"ז יח) וּבְכַצוֹת הַחֲנוּךְ (שם ס"ז) מִשֵּׁם דִּאִין שִׁיעוֹר לְחִיּוּבוֹ אִם יִדּוּ מִשְׁמִנִּין.
לִי"י שְׁחִיכָה לְהַקְשׁוֹת עַל דְּבַר הַיָּחִיד, וְעִינֵי וְאִלִּי מִשְׁמִין הַמְּמִנִּין קִאֲמֵרָה וְגִמְלוֹת
בְּחֻמִּיּוֹת שֵׁם (ס"ז י"ח).
(ח) כֵּן. וְכֵן כֵּתֵב גַּם כֵּן בְּסִפְרָא הַפִּאֲרָה חֲסִידִים כְּלִשְׁתֵּן רִבִּים, לְכֵן אִי מִיִּידִי בְּגִמְלוֹת
יִשְׂרָאֵל בְּפִאֲרָה פֶּרֶק א', דְּעַל הַלּוֹאֹה לֹא כִוִּי, וְהוּא גַם צִדִּיקָה, וְכֵן הִלָּא יִשׁ שִׁיעוֹר.
נִתְּנוּ חֻ"ל שִׁיעוֹר חֲנוּכָּה, אִם יִדּוּ מִשְׁמִנִּין. לְכֵן קִאֲמֵר הַיִּירוּשָׁלַמִּי דִּאִיִּירִי בְּגִמְלוֹת
וּמִהַרְשֵׁלִי שֵׁם כִּפִּי דִקְאֲמֵר עַל הַמְּמִנִּין, חֲסִידִים שְׂכֻנָּה, דְּהוּא כֻלָּל גַּם כֵּן הַרְבֵּה
דְּגִמְלוֹת חֲסִידִים אִין לֹא שִׁיעוֹר, דְּהוּא דִּינִיָּא סוּגִים: הַכֹּסֶת אוֹרֵיחִי - לְשִׁמְשֵׁם וּלְכַבֵּד
כְּבוֹדוֹ אֲבָל כְּמִמּוֹנֵי יִשׁ שִׁיעוֹר, אִין סְחִידָה כִּפִּי כוֹחוֹ וְלִוְיָתָן הַכֹּסֶת כִּלָּה וּבִקְוִי
לָלוֹה, דְּשֵׁם בְּצִדִּיקָה קִאֲמֵר כְּרֻמֹּכָח שֵׁם, דְּשֵׁם חוֹלִים וְקִבּוּרָה וְעוֹד כְּמֵה עֲנִינִים, וּבְכֻלָּם
גִּמְלוֹת חֲסִידִים קִאֲמֵר כְּמֵה פְעֻמִּים בְּדִבְרֵי אִין לֹא שִׁיעוֹר.
חז"ל גַּם עַל עֵינֵי צִדִּיקָה. וְכֵל מִקְלָם קִצָּת (ט) שְׁפִירָשׁוֹ וְכֵן, בְּמִכְלִילָא (פ) מִשְׁפָּטִים
קִשְׁתָּה, לְקִמִּי הַיִּירוּשָׁלַמִּי הַמְּמִנִּין גַּם עַל פִּרְשֵׁי י"ח (ט) וְכֵן מִשְׁמַע בְּחֻמִּיּוֹת טו"ז
גִּמְלוֹת חֲסִידִים שְׂכֻנָּה וּבְגִמְלוֹת חֲסִידִים ע"י עֵינֵי שֵׁם.

כב אהבת חסד

מִחֲבִיב יוֹתֵר. וְלִקְדָּף (י) אִם יִכְשֹׁשׁ לָלוֹת מִפְּנֵי עַל יוֹתֵר מִשְׁלֵשִׁים יוֹם, וְיִדּוּ
מִשְׁמִנִּין לָלוֹה, נִרְאָה דְּצִידִיק לָלוֹת לֹא.

י. אִין שְׁעוֹר לְמִצְוֹת גִּמְלוֹת חֶסֶד, (יא) אֲפִילוּ עַד מֵאָה פְּעֻמִּים. וְלֹא יִדּוּ
לְכָבוֹ לְחֻשָּׁב, פֶּסֶה מִפְּרָשׁ עַל הָאִישׁ הַיָּחִיד בְּלִקְשֵׁת הַשְּׁעוֹת וּבְפִרְשֵׁי. וְיִדּוּ כִּי
שְׂאִינוּ מוֹעֵס עַל מִי שְׂחִיכָה יוֹפֵק פְּסִיד עַל פְּחִתִי הַחֲנוּךְ לִפְנֵי לֹא רֹחַ בְּעִסְקָה. וְיִדּוּ כִּי
כִּבֵּל פֶּסֶם הוּא מִקְלָם מִצְוֹת עֲפֹה דִּאֲוִירָתָא, וְהוּא אִלִּי בְּקִדָּה מֵאָה ח', וְכִמֵּה שְׂאִיר
הַפְּחִיכָה לְעִקֵּן צִדִּיקָה (וְהַמְּמִנִּין טו"ז י'): "וְעִינֵי חֶסֶד לֹא (הִינֵה אֲפִילוּ מֵאָה פְּעֻמִּים כִּמֵּה
שְׁפִירָשׁ רִשִׁי) וְלֹא יִדּוּ לְכָבוֹ בְּהַלֵּק לֹא כִי בְּגִלְל הַחֶסֶד הֵיךְ יִתְּנוּ ח' אֲלִיָּהּ וְגוֹי".
יז. הַחֲנוּכָּה שְׁחִיכָה הַתּוֹרָה לְהַלּוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ הוּא כִּינֵי עַל מִשְׁכּוֹן (יב)

נתיב החסד

(י) אִם יִכְשֹׁשׁ וְכֵן, וְלֹא שִׁיר בְּהַחֲנוּךְ מִה וּבְשִׁאֲרֵי אֲנִשִּׁים צִידִיק עִינֵי, דִּאִם יִלָּה לֵאחֹר
שְׂאִינוּ בְּמִכְוֹת דָּךְ י". דְּסִתָּה הַלּוֹאֹה עַל זֶמֶן רַב, לֹא יִכֵּיל לְגַמּוֹל חֶסֶד עַם שְׂאִיר
ל' יוֹם, דְּהֵתָם כְּשִׁחְלוּהוּ אוֹתוֹ תוֹחִילָה אֲנִשִּׁים, וְעִינֵי כְּרֻמִּים בְּאֲרֹת (י) טו"ז עַל
כְּסִתָּא אֲמִירִין דְּסִתָּא הַלּוֹתוֹ עַל זֶמֶן ל' הַמְּמִנִּין, דְּהִכֵּל לִפִּי רַב הַמְּמִנִּין.
י"ז וְלֹא יוֹתֵר, וּבְשִׁחְנוֹת זֶמֶן וְזֶמֶן יוֹתֵר יִכֵּיל וְעִינֵי שְׂאִירִים לִכְלִים עִינֵי כְּחוּשֵׁן מִשְׁפָּט סִימָן
לְחֻשָּׁב, מִה שְׂאִיר כֵּן בְּהַחֲנוּךְ, דִּאִיִּירִין לְעִינֵי שְׂמִי"א (ספ"א) דְּבִשְׁמִילָה לֹא אֲמִירִין
הַלּוֹאֹה גּוֹפֵא, שְׁחִיכָה מִפְּרָשׁ לֹא אִתְּדִיקוּ, דְּסִתָּא ל' יוֹם, יוֹתֵר מוֹת, מִסְּבָרָא לְכֹאֲוֹרָה
שְׂחִיכָה צִידִיק עַל יוֹתֵר מוֹת, מִסְּבָרָא לְכֹאֲוֹרָה דְּמִחֻבִּיב לְהַלּוֹת לֹא אִם יִדּוּ מִשְׁמִנִּין לָלוֹה, וְכִמֵּה
שֶׁל נִתְּנוּ הַתּוֹרָה שִׁיעוֹר קִצָּת, כְּמֵה מִחֻבִּיב
לְהַלּוֹת לְעַיִן, דְּהֵתָם בְּרִאֵי הַשִּׁיעוֹר כִּפִּי
הַשְּׁמִנִּין יִדּוּ, וְכֵל (בְּסִפְרָא ר') בְּשֵׁם הַחֲנוּכָּה, יִשׁ לְעִינֵי עַל כְּמֵה זֶמֶן צִידִיק לְהַלּוֹת לֹא.
כֵּן הוּא הַיָּחִיד לְעִינֵי זֶמֶן הַלּוֹאֹה, אֲבָל מִכֵּל וְאִסְמִכְתָּה לְעִינֵי זֶה נִמְצָא בְּחֻמִּיּוֹת דָּךְ כִּיב:
דְּמִנָּה לְשִׁכְחָה יוֹמִי לֹא מוֹשְׁלִי אֲנִשִּׁי.

נתיב החסד

וְעִינֵי לְכֹחִילָה אִם הוֹשִׁאל מִכְּבָר לֹא אִת
רְצוֹנוֹ שְׁעוֹר לְשֹׁאֵל עַל אִיזָה זֶמֶן.
י"ז לְעִינֵי עַל כְּמֵה זֶמֶן צִידִיק לְהַלּוֹת לֹא.
וְאִסְמִכְתָּה לְעִינֵי זֶה נִמְצָא בְּחֻמִּיּוֹת דָּךְ כִּיב:
דְּמִנָּה לְשִׁכְחָה יוֹמִי לֹא מוֹשְׁלִי אֲנִשִּׁי.
(יא) אֲפִילוּ עַד וְכֵן, וְכִמֵּה לְעִינֵי גִמְלוֹת
חֲסִידִים שְׂכֻנָּה דְּהוּא בִּיקוֹר חוֹלִים.
אֲמִירִין בְּחֻמִּיּוֹת ל"ט: דְּהוּא עַד ק' פְּעֻמִּים
כִּיּוֹם, כֵּן הוּא הַיָּחִיד לְעִינֵי גִמְלוֹת חֲסִידִים
כְּמִמּוֹנֵי. גַּם לְעִינֵי גִמְלוֹת חֲסִידִים גּוֹפֵא
מוֹכַח כְּבָבָא מִצִּיעָא ל"א, דְּהַכֵּת אֲפִילוּ
ק' פְּעֻמִּים מִשְׁמַע, וְלֹא נִצְרָךְ תַּעֲבִיטוּ אֲלֹא
לְדִרְשָׁה אֲחֵרָה, עִינֵי שֵׁם.

נתיב החסד

(יב) כִּינֵי כִלִּי מִשְׁכּוֹן. דְּהֵתָה בְּתוֹרָה מִחֲבִיב:
אִם כִּסֵּף תִּלּוֹחַ וְגוֹ', לְחֻרֹת עַל מִצְוֹת

בין בלי משכון, (יג) אם הוא בסיס ביעניו. אך אם מלחמה בלי משכון על כל פנים (יד) ילחמה לפני צדים או שימין לו שטר חוב, או על כל פנים פתיחת דין, דאף שהוא בסיס ביעניו, שפא יפשה, וקבוא לכפר לו.

הלואה רחוק חובה ונכ"ל, ובתי הכי כתיב בעיני לגבוי דפרענא. ואין להקשות על (שמות כ"ב י"ח) אם חבל תחבול שלמת רעך זה ממכילתא הנ"ל, שצוה התורה לעשות וגו'. ואיזה ממכילתא (פי' משפטים י"ט) על המצוה אפילו בלי משכון, והיינו על כרחך זה: ר' ישמעאל אומר, בא הכתוב ללמדך, שהוא בטוח בעיני לגבוי דפרענא. ומה שצוה עושה מצוה (היינו להלוות), ואחרי גוסל את שלך (היינו לקחת המשכון), ויש לעיין אם כוונה מצוה ליטול את שלך בעת הלוואה גופא, או דילמא מצוה הלוואה מחויבת אפילו בלי משכון, ואחרי כך כשאנו פורע, ליטול את המשכון. אולם מגמרא בנא מציעא ל"א ע"ב מוכח בהדיא דקרא: אם חבל תחבול וגו', בחר הכי איירי ולא בעת הלוואה, דאיתא שם על האי קרא דאם חבל תחבול, אין לי אלא משכנו ברשות בית דין וכו', ומוכח שם מרש"י דהכונה הוא דעקן עליו בדין, ושלחו שלוחם לתפוס מטלטלין. הרי דקרא אם כסף תלוה, דבא להורות על מצוה הלוואה דהיא חובה, איירי אפילו בלי משכון. ועוד ממה שאמר בגיטין ל"ו. ונמנו מלחמות ועברו על מה דכתוב בחזרה (דברים מ"ז ט'): השמר לך פן יהיה וכו' קרבה שנת השבע וכו', וקיימא לן במבית דף ג': דהמלה על המשכון אינו משמט, הרי דהכתוב איירי בלי משכון, ואפילו הכי אם אינו מלווה, עובר על השמר לך וגו'. ועל כרחך דכוותה המכילתא שובאנו היינו לעשות המצוה אפילו בלי משכון, ואחרי כך כשאנו פורע, ליטול משכון.

(יג) אם הוא בטוח. כן נראה מסבא דבלי דפרענא.

(יד) ילחמה. חושן משפט סימן ע' סעיף א'.

ט. אם הוא מפרי בתלוי שחוא בעל מזה קנה רצוה, ואינו מקפיד על קמון אחוים, ומעוטי יחייז בלין אצלו, ולא ימצא משה לנכות, מושב שלא ילחמו (הנהנו בלי משכון). משה שילחמו ויפסדו לנפשו, וקבוא לדין ודברים ט"ו ב'): "לא יגשי". פן איתא בחשן משפט סימן צ"ז סעיף ד'. וענין שם עוד דהנהנו העושה פן נקרא רשע, ונעין בחלק ב' פ"ק כ"ד מה שפסקנו בזה.

י. אם בא שמעון אצל ראובן ואמר לו: תלויני מנה, אכל פדע שלא אוכל לפדע לך בבת אחת, פי' אם קעט מעט, (טו) אינו מקיב ללות לו באופן זה (טז) מצד הדין, אכל מצד הדין, (יז) האהבה והאמת וכו' להיטיב גם באופן זה.

יא. אם הבטיח לישראל להלוותו סך מה, וקנה מלחור בו, (יח) דהוא בלי

(טו) אינו מחויב וכו'. דיכול להיות לו גם באופן זה. משום דגם במעט המעות הפסד על ידי זה, משום שיוציא המעות שיכא לו הלווה הזה, יכול להוויח בהן. אצלו לאחרים, ואינו יכול להוויח בהן. (טז) מצד הדין. היינו אפילו אם ראובן וזאב גמרא בנא מציעא ע"ב האי מאן דייק מאה זוזי לחבריה ופרעיה וזאב וזאב פירעון הוי, אלא דאית ליה תרעומת עלויה (פי' שפלה לחבר מאה זוזים, ופרע לו אחד אחר, זה פירעון, אלא שיש לו תרעומת עליו). ולא מביעי לשיטת הש"ך בחושן משפט סימן ע"ד סעיף קטן י"ג, דאף בדיעבד אם הלווה, אינו יכול לכופ להמלווה, שיקבל ממנו מעט מעט, אפילו בחזק הזמן, כל שכן דלכתחלה בוראי אינו מחויב להלוות לו באופן שיפרע לו מעט מעט, אלא אפילו לדעת השולחן ערוך (שם סעיף ד') דיכול הלוה לפרוע לו מעט מעט, אפילו שלא ברצון המלוה, מכל מקום כיון דמוחר לו להיות תרעומת עליו עבור זה, משום דאומר לו אפסדתו מינאי, על כל פנים לכתחלה בוראי אינו מחויב להלוות לו באופן זה. ונראה לי דאם זאובן הוא מלוה להיתר עסקא בפרטמרט, דצריך להלוות לו דיכולה בעלמא לדבר מצוה מונאי דומיא